

LIETUVOS RESPUBLIKOS RIBOJAMŲJŲ PRIEMONIŲ DĖL KARINĖS AGRESIJOS PRIEŠ UKRAINĄ NUSTATYMO ĮSTATYMO NR. XIV-1888 2 IR 4 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 3¹, 3² IR 3³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos ribojamųjų priemonių dėl karinės agresijos prieš Ukrainą nustatymo įstatymo pakeitimo ir papildymo naujais straipsniais įstatymo projektas parengtas atsižvelgiant į tai, kad Rusija tęsia 2022 m. vasario 24 d. pradėtą agresijos karą prieš Ukrainą, toliau aktyviai puola. Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą nuo pirmųjų dienų pasižymėjo ir toliau pasižymi šiurkščiais karo nusikaltimais ir nusikaltimais žmoniškumui: žudomi, kankinami, neteisėtai sulaikomi, tremiami tūkstančiai ukrainiečių, įskaitant vaikus; milijonai ukrainiečių paliko savo namus ir šalį. Rusija toliau apšaudo miestus, vykdo atakas prieš civilius gyventojus ir civilinę Ukrainos infrastruktūrą, nesiliauja hibridinės atakos prieš valstybes Ukrainos rėmėjas. Rusijos vykdomas agresijos karas prieš Ukrainą ir toliau daro reikšmingą neigiamą poveikį ne tik Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių ir NATO šalių, bet ir visos Europos saugumui.

Rusija ir toliau stiprina savo karinę galią, daug dėmesio ir išteklių skirdama karo pramonės plėtrai¹. Rusijos karinės išlaidos auga išpūdingais tempais ir 2025 m. sieks mažiausiai 13,5 trln. rublių (apie 130 mlrd. eurų), tai sudarys apie 6,3 proc. šios šalies BVP². Tolesnis Rusijos karinės galios augimas tiesiogiai priklausys ne tik nuo agresijos karo prieš Ukrainą eigos, bet ir nuo jos galimybių gauti prieigą prie prekių ir technologijų, kurios Rusijai yra kritiškai būtinos siekiant didinti ginkluotės bei amunicijos gamybą ir išteklius.

2025 m. sausio 10 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė rezoliuciją dėl užsienio ir saugumo politikos tęstinumo, kuria įsipareigojo stiprinti nacionalines, europines ir tarptautines sankcijas Rusijai ir jos agresiją palaikančioms šalims, atskiroms įmonėms ar asmenims. 2022 m. gegužės 10 d. Lietuvos Respublikos Seimas pripažino Rusijos Federacijos vykdomą karą prieš Ukrainą ukrainiečių tautos genocidu, o Rusijos Federaciją, kurios karinės pajėgos sąmoningai ir sistemingai renka bombarduoti civilinius objektus, – terorizmą remiančia ir vykdančia valstybe. Atsakomybė už Rusijos karą prieš Ukrainą tenka ir Baltarusijai. Rusija nuo karo pradžios naudoja Baltarusijos teritoriją, dislokuoja joje savo karius. Nuo 2024 m. liepos per Baltarusijos oro erdvę Rusija leidžia į Ukrainą bepiločius orlaivius „Geran-2“ („Shahed-136“)³. Baltarusija ne tik remia Rusijos užsienio politikos iniciatyvas, bet ir koreguoja savo strateginius dokumentus,

¹ Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos. Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2024, p. 16. < <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-LT.pdf> >. [Žiūrėta 2025-03-13].

² Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos. Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2024, p. 18. < <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-LT.pdf> >. [Žiūrėta 2025-03-13].

³ Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos. Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2024, p. 30. < <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-LT.pdf> >. [Žiūrėta 2025-03-13].

kad jie atitiktų Rusijos tarptautinio saugumo interesus, pavyzdžiui, 2024 m. pavasarį buvo atnaujinta Baltarusijos karinė doktrina⁴.

2025 m. kovo 7 d. Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos pristatė grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimą, kuriame pateikiamos Lietuvos saugumo situacijos tendencijos. Tai jau dešimtas bendras civilinės ir karinės žvalgybos rengiamas grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas, o pagrindiniai grėsmių Lietuvai šaltiniai išlieka tie patys: agresyvėjanti Rusija, vis labiau nuo jos priklausoma Baltarusija ir priešiško nebeslepianči Kinija⁵.

Pažymėtina, kad reaguodama į Rusijos pradėtą ir toliau vykdomą agresijos karą prieš Ukrainą ES patvirtino 16 ekonominių (sektorinių) ir individualių ribojamųjų priemonių rinkinių, kurių tikslas – maksimaliai didinti spaudimą Rusijos ekonomikai nustatant naujus eksporto ir importo ribojimus, taip atimant iš jos prieigą prie ypatingos svarbos technologijų ir rinkų, taip pat griežtinant kovos su sankcijų apėjimu priemones ir plečiant ribojimus Rusijos šešėliniam laivynui, turint tikslą ir toliau ardyti Rusijos karo mašiną bei riboti režimo pajamas. Taip pat ES Taryba yra nustačiusi ribojamąsias priemones kone 2 400 asmenų ir subjektų, kurie yra atsakingi už kenkimą arba kėsinimąsi į Ukrainos teritorinį vientisumą, suverenitetą ir nepriklausomybę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tiek ekonominės, tiek individualiosios ES sankcijos Rusijai galioja šešis mėnesius, taigi jos yra peržiūrimos ir pratęsiamos kas pusę metų. Šioms sankcijoms pratęsti būtinas vieningas visų Europos Sąjungos valstybių narių sutarimas. ES ekonominės sankcijos Rusijai šiuo metu galioja iki 2025 m. liepos 31 d., o ES individualiosios sankcijos Rusijai – iki 2025 m. rugsėjo 15 d.

Atsižvelgdama į Baltarusijos režimo dalyvavimą Rusijos vykdomame agresijos kare prieš Ukrainą, ES yra nustačiusi Baltarusijos ekonomikai skirtų ribojamųjų priemonių. Siekiama, kad šios visapusiškos priemonės atitiktų Rusijai jau taikomas ribojamąsias priemones, tokiu būdu sprendžiant sankcijų apėjimo, galimo dėl didelės Rusijos ir Baltarusijos ekonomikų integracijos, problemą. 2025 m. vasario 26 d. ES Taryba nusprendė dar vieniems metams, iki 2026 m. vasario 28 d., pratęsti ribojamųjų priemonių, susijusių su vidaus represijomis Baltarusijoje ir režimo parama Rusijos karui prieš Ukrainą, galiojimą.

Dėl kai kurių ES valstybių narių vykdomos politikos, nukreiptos į ES sankcijų kvestionavimą ir sprendimų blokavimą, vis sunkiau susitarti dėl vieningo ES valstybių narių pritarimo dėl sankcijų pratęsimo. Vėliausias pavyzdys – 2025 m. kovo 14 d. ES pratęsė individualių sankcijų Rusijai galiojimą paskutinę dieną, ženkliai nusileidusi vienai ES valstybei narei (iš ES sankcijų sąrašo buvo išbraukti trys oligarchai, tiesiogiai prisidedantys prie Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą). Dėl tokios destruktvyvos kai kurių ES valstybių narių politikos ES sankcijos Rusijai (ir Baltarusijai) gali būti iš viso panaikintos, todėl kitos ES valstybės narės ieško būdų išlaikyti ES lygmeniu suderintus ribojimus, visų pirma tokią galimybę nustatydamos nacionalinėje teisėje. Pažymėtina, kad teisinį pagrindą nustatyti nacionalines ribojamąsias priemones (individualias ir sektorines) jau dabar turi Lietuvos strateginiai regioniniai partneriai – Estija ir Latvija, tokį teisinį pagrindą įtvirtinti nacionalinėje teisėje rengiasi ir Lenkija.

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos. Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2024, p. 33. < <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-LT.pdf> >. [Žiūrėta 2025-03-13].

⁵ „Lietuvos saugumo situacija – naujausiame Lietuvos žvalgybos grėsmių vertinime“, 2025. < <https://www.vsd.lt/2025/03/07/lietuvos-saugumo-situacija-naujausiame-lietuvos-zvalgybos-gresmiu-vertinime-2/> >. [Žiūrėta 2025-03-13].

Įstatymo projektu siekiama sukurti teisinį pagrindą nustatyti nacionalinius lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymo ir sektorinius ribojimus, jei ES lygmeniu nustatytos ribojamosios priemonės, taikomos Rusijai ir (arba) Baltarusijai, būtų nebetaikomos arba iš dalies (ar visiškai) panaikintos. Šio teisinio pagrindo įtvirtinimas nacionalinėje teisėje yra būtinas saugiklis tam, kad nesant ES lygmeniu nustatytų ribojimų būtų galima nustatyti ir taikyti nacionalines ribojamąsias priemones siekiant riboti Rusijos prieigą prie prekių ir technologijų, kurios Rusijai yra kritiškai būtinos siekiant didinti ginkluotės ir amunicijos išteklius, įskaitant ir karinių pajėgumų atkūrimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Sankcijų grupės (laikinais einanti grupės vadovės pareigas Rūta Bajarūnaitė, tel. (0 5) 265 2810) vyriausioji patarėja Viktorija Vasiliauskienė, tel. (0 5) 265 2521, el. p. Viktorija.Vasiliauskiene@urm.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu reaguodama į Rusijos pradėtą ir toliau vykdomą agresijos karą prieš Ukrainą ES yra nustačiusi 16 ekonominių ir individualiųjų ribojamųjų priemonių rinkinių, kurių tikslas – maksimaliai didinti spaudimą Rusijos ekonomikai nustatant naujus eksporto ir importo ribojimus, taip atimant iš jos prieigą prie ypatingos svarbos technologijų ir rinkų, taip pat griežtinant kovos su sankcijų apėjimu priemones ir plečiant ribojimus Rusijos šešėliniam laivynui, turint tikslą ir toliau ardyti Rusijos karo mašiną bei riboti režimo pajamas. Taip pat ES Taryba yra nustačiusi ribojamąsias priemones kone 2 400 asmenų ir subjektų, kurie yra atsakingi už kenkimą arba už kėsinimąsi į Ukrainos teritorinį vientisumą, suverenitetą ir nepriklausomybę.

Atsižvelgdama į Baltarusijos režimo dalyvavimą Rusijos vykdomame agresijos kare prieš Ukrainą, Europos Sąjunga yra nustačiusi Baltarusijos ekonomikai skirtų ribojamųjų priemonių. Siekiama, kad šios visapusiškos priemonės atitiktų Rusijai jau taikomas ribojamąsias priemones, tokiu būdu sprendžiant sankcijų apėjimo, galimo dėl didelės Rusijos ir Baltarusijos ekonomikų integracijos, problemą.

Vadovaujantis Tarptautinių sankcijų įstatymo 6 straipsnio 1 dalimi, tarptautinės sankcijos, nustatytos tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikoje yra įgyvendinamos visos apimtys. Už tarptautinių sankcijų įgyvendinimą yra atsakingos pagal Tarptautinių sankcijų įstatymo 11 straipsnio 3 ir 4 dalis nustatytos kompetentingos institucijos, kurios, įgyvendindamos Tarptautinių sankcijų įstatymo 11 straipsnio 1 dalį, vadovaudamosi pagal Tarptautinių sankcijų įstatymo 11 straipsnio 6 dalį patvirtintais tvarkos aprašais, be kita ko, sprendžia dėl išimčių ar leidimų netaikyti apribojimų ir įpareigojimų, nurodytų tarptautinės sankcijos nustatančiuose teisės aktuose, suteikimo ir atlieka visas tam tikslui reikalingas procedūras.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant apsaugoti šalies nacionalinio saugumo interesus ir vykdyti užsienio politiką, Įstatymo projektu būtų įtvirtintas teisinis pagrindas Lietuvos Respublikoje nustatyti nacionalinius lėšų ir ekonominių išteklių ribojimus Rusijos ir Baltarusijos fiziniams ir juridiniams asmenims ar su jais susijusiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie tiesiogiai arba netiesiogiai remia Rusijos 2022 m. vasario 24 d. pradėtą agresijos karą prieš Ukrainą, imasi veiksmų arba politikos, kuriais kenkiama arba kėsinamasi į Ukrainos teritorinį vientisumą, suverenitetą ir

nepriklausomybę, arba kuriais kenkiama arba kėsinama į stabilumą ar saugumą Ukrainoje, taip pat kurie tiesiogiai arba netiesiogiai remia šiurkščius žmogaus teisių pažeidimus arba represijas prieš pilietinę visuomenę ir demokratinę opoziciją Rusijoje arba Baltarusijoje, arba kurių veikla kelia grėsmę demokratijai ar teisinei valstybei. Įstatymo projektu siekiama ne tik nustatyti pareigą įšaldyti lėšas ir ekonominius išteklius, bet taip pat ir pareigą nesudaryti galimybės asmenims, kuriems taikomas lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymas, naudotis kitiems asmenims priklausančiomis lėšomis ar ekonominiais ištekliais. Galimybė naudotis gali būti suteikiama tada, kai, nors lėšos ir ekonominiai ištekliai asmeniui, kuriam taikomas lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymas, nepriklauso, bet per kitus asmenis jis gali gauti naudos, pavyzdžiui, kai kitas asmuo sumoka už sankcionuotam asmeniui tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas, dovanojant lėšas, siekiant sugrąžinti anksčiau turėtas lėšas ar pan.

Asmenų, kuriems būtų taikomos lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymo priemonės, sąrašą tvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymo priemonės nebūtų taikomos asmenims, kuriems jau yra taikomos Europos Sąjungos ribojamosios priemonės.

Taip pat Įstatymo projektu siūloma nustatyti eksporto ribojimus prekėms, technologijoms, paslaugoms ir programinei įrangai, kurios gali būti naudojamos Rusijos arba Baltarusijos kariuomenei ir technologijoms tobulinti, Rusijos arba Baltarusijos gynybos ir saugumo sektoriams plėtoti arba Rusijos arba Baltarusijos pramonės pajėgumui didinti. Atitinkamai tikslinga nustatyti ir importo ribojimus prekėms, technologijoms, paslaugoms ir programinei įrangai, iš kurių Rusija arba Baltarusija gauna reikšmingų pajamų arba kurios leidžia Rusijai arba Baltarusijai diversifikuoti savo pajamų šaltinius. Ribojamųjų priemonių tikslas – padidinti Rusijos veiksmų, kuriais siekiama pakenkti Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei, sąnaudas ir skatinti taikiai spręsti krizę. Todėl ribojamąsias priemones svarbu taikyti būtent tuose sektoriuose, kurių pajamos generuoja galimybę Rusijos Federacijai ir Baltarusijos Respublikai tęsti karinę agresiją prieš Ukrainą. Pasirinktas kriterijus atitinka nustatytuosius Rusijos ir Baltarusijos atžvilgiu taikomuose Europos Sąjungos teisės aktuose. Atsižvelgiant į tai, kad šios ribojamosios priemonės būtų taikomos tuo atveju, jei nustotų galioti Europos Sąjungos ribojamosios priemonės, vertinant draustinas importuoti prekes ar paslaugas būtų atsižvelgiama į galiojančią ir besiformuojančią Europos Sąjungos teisminių institucijų praktiką aiškinant šį vertinamojo pobūdžio kriterijų įvertinant tokius aspektus kaip sektoriaus svarba valstybės ekonomikoje, sektoriaus generuojamos pajamos valstybės biudžete ir pan.

Įstatymo projektu taip pat nustatomi pagrindai išimtims taikyti. Išimčių taikymo mechanizmas analogiškas dabar taikomam reglamentavimui. Kompetentinga institucija sprendimus dėl išimčių priimtų vadovaudamasi Tarptautinių sankcijų įstatymo 11 straipsnyje nustatyta tvarka, individualiai įvertinusi visas svarbias aplinkybes, kad ribojamosios priemonės būtų taikomos efektyviai ir būtų užkardytas jų apėjimas. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūlomomis ribojamosiomis priemonėmis būtų siekiama „pratęsti“ Europos Sąjungos lygiu šiuo metu nustatytas ir taikomas ribojamąsias priemones, bei į tai, kad leidimą taikyti išimtį išduodančių kompetentingų institucijų praktika taikant šias nuostatas yra nusistovėjusi, siekiama išlaikyti dabar galiojančių nuostatų formuluotes, kurios aiškos tiek asmenims, kurie siekia gauti leidimą, tiek ir leidimą išduodančioms kompetentingoms institucijoms.

Pažymėtina, kad prekių, technologijų, paslaugų ir programinės įrangos, kurioms būtų taikomi eksporto arba importo ribojimai, sąrašą tvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Eksporto ir (arba) importo ribojimai nebūtų taikomi prekėms, technologijoms, paslaugoms ir programinei įrangai, kurioms jau yra taikomos Europos Sąjungos ribojamosios priemonės.

Tuo atveju, jei nustotų galioti Europos Sąjungos ribojamosios priemonės intelektinės nuosavybės apsaugos srityje, kurios šiuo metu yra taikomos ir įgyvendinamos Lietuvos Respublikos valstybinio patentų biuro, Įstatymo projekte yra numatytas draudimas priimti atitinkamas paraiškas ir prašymus ar pareiškimus, susijusius su intelektinės nuosavybės teisėmis.

Siekiant užtikrinti griežtą ir efektyvų Įstatymo projektu siūlomų įtvirtinti ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, Įstatymo projektu būtų nustatyta pareiga fiziniams ir juridiniams asmenims įgyvendinti deramo patikrinimo mechanizmus ir sutartimis drausti reeksportuoti į Rusiją (ir Baltarusiją) ir reeksportuoti naudojimui Rusijos (ir Baltarusijos) teritorijose prekes, dėl kurių ribojamąsias priemones nustatytų Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Pabrėžtina, kad ir šiuo metu analogiškas deramo patikrinimo reikalavimas nustatytas visiems asmenims, taikantiems Europos Sąjungos tiesiogiai taikomais teisės aktais nustatytas ribojamąsias priemones. Tačiau paisant teisinio saugumo principo, reikalavimas sutartimis drausti reeksportuoti į Rusiją (ir Baltarusiją) ir reeksportuoti naudojimui Rusijos (ir Baltarusijos) teritorijose prekes, dėl kurių ribojamąsias priemones nustatytų Lietuvos Respublikos Vyriausybė, būtų taikomas sutartims, sudarytoms po Lietuvos Respublikos Vyriausybės sąrašo, kuriame nustatomos draudžiamos tiesiogiai arba netiesiogiai parduoti, tiekti, perduoti ar eksportuoti, gabenti tranzitu, reeksportuoti prekės, patvirtinimo dienos. Jau galiojančioms sutartims nustatomas 3 mėnesių terminas, per kurį į jas turėtų būti įtrauktos reikalaujamos nuostatos. Toks terminas nustatytas įvertinus tai, kad ir šiuo metu eksportuotojams taikomas analogiškas tiesiogiai taikomuose ES teisės aktuose nustatytas reikalavimas, taigi šis draudimas nuo 2025 m. sausio 1 d. jau turi būti nustatytas visose galiojančiose sutartyse. Be to, keičiamas Ribojamųjų priemonių dėl karinės agresijos prieš Ukrainą nustatymo įstatymas yra riboto galiojimo laiko, todėl ilgesnį terminą nustatyti nebūtų prasminga.

Asmens duomenys pagal šį Įstatymo projektą bus tvarkomi tik tokia apimtimi, kuri yra būtina siekiant tinkamai ir efektyviai vykdyti šiuo Įstatymo projektu nustatomas ribojamąsias priemones, užtikrinti šių ribojamųjų priemonių vengimo prevenciją. Atsižvelgiant į tai, kad Ribojamųjų priemonių dėl karinės agresijos prieš Ukrainą nustatymo įstatymas yra skirtas Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo ir užsienio politikos interesams užtikrinti, asmens duomenims tvarkyti taikomas Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymas.

Įstatymo projektu siūlomos įtvirtinti nacionalinių ribojamųjų priemonių nuostatos yra reikalingos ir tikslingos, taip pat būtinos nustatyti papildomus saugiklius tam, kad būtų užkirstas kelias grėsmėms nacionaliniam saugumui. Šios priemonės būtų nustatomos išimtinai reaguojant į esamas grėsmes ir kaip kraštutinė (*ultima ratio*) priemonė tik tais atvejais, jei būtų iš dalies nebetaikomos ar iš dalies panaikintos, arba visiškai panaikintos Europos Sąjungos taikomos individualiosios ir (arba) ekonominės sankcijos Rusijai arba Baltarusijai.

Įstatymo projektu siūlomos nustatyti ribojamosios priemonės būtų taikomos tuo atveju, jei nebus taikomos ar bus iš dalies netaikomos analogiškos Europos Sąjungos ribojamosios priemonės ir Vyriausybei patvirtinus Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos fizinių ar juridinių asmenų arba susijusių asmenų, kuriems būtų taikomas lėšų ir ekonominių išteklių išaldymas, sąrašą, Prekių, technologijų, paslaugų ir programinės įrangos, kurią draudžiama tiesiogiai arba netiesiogiai parduoti, tiekti, perduoti ar eksportuoti, gabenti tranzitu, reeksportuoti, sąrašą, Prekių, technologijų, paslaugų ir programinės įrangos, kurią draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai įsigyti, importuoti ar perduoti į Lietuvos Respubliką, sąrašą. Pabrėžtina, kad Tarptautinių sankcijų įstatymo 6¹ straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad įstatyme dėl ribojamųjų priemonių nustatymo nustačius kriterijus, apibrėžiančius subjektus, kuriems taikomos

ribojamosios priemonės, Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, vadovaudamasi įstatyme dėl ribojamųjų priemonių nustatymo nustatytais kriterijais, nustato konkrečius fizinius ir juridinius asmenis, organizacijas, fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupes, kurioms taikomos ribojamosios priemonės. Ribojamosios priemonės peržiūrą turėtų inicijuoti užsienio reikalų ministras, suderinus su Tarptautinių sankcijų įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodyta komisija, likus ne mažiau kaip 2 mėnesiams iki nustatytų ribojamųjų priemonių galiojimo termino pabaigos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymą galėtų kilti neigiamų padarinių vidaus rinkai, tačiau būtina pabrėžti, kad Įstatymo nuostatos dėl nacionalinių ribojamųjų priemonių nustatymo bus taikomos tik išimtiniais atvejais, kaip kraštutinė priemonė, jei ES mastu sankcijos Rusijai ar Baltarusijai būtų nebetaikomos ir (arba) nepavyktų pasiekti sutarimo dėl tolesnio sankcijų Rusijai arba Baltarusijai pratęsimo. Papildomai, siekiant sumažinti galimą nacionalinių ribojamųjų priemonių daromą vidaus rinkos fragmentacijos poveikį ir kartu užtikrinti jų efektyvų įgyvendinimą, numatoma nacionalines ribojamąsias priemones visų pirma derinti su regioniniais strateginiais partneriais – Estija, Latvija ir Lenkija. Priėmus Įstatymą ir siekiant užtikrinti griežtą ir efektyvų Įstatymu įtvirtintų ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, fiziniams ir juridiniams asmenims atsiras pareiga įgyvendinti išsamaus patikrinimo mechanizmus ir sutartimis drausti reeksportuoti į Rusiją (ir Baltarusiją) ir reeksportuoti naudojimui Rusijoje (ir Baltarusijoje) prekes, kurių sąrašą nustatytų Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Pareiga įgyvendinti tokius reikalavimus gali padidinti administracinę naštą verslo subjektams, bet pabrėžtina, kad analogiški reikalavimai fiziniams ir juridiniams asmenims jau yra taikomi pagal ES Tarybos priimtus reglamentus, kuriais nustatytos ribojamosios priemonės Rusijai ir Baltarusijai. Atitinkamai verslo subjektai, veiksmingai įgyvendindami Įstatymu nustatytas kontrolės priemones, galės pasitelkti tuos pačius sankcijų įgyvendinimo mechanizmus, kuriuos taiko tinkamai įgyvendindami ES nustatytas ribojamąsias priemones.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai nedarys.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas gali daryti įtaką vidaus rinkos ir verslo konkurencingumo sąlygoms, ypač jei ne visos ES valstybės narės taikys nacionalines ribojamąsias priemones Rusijai arba Baltarusijai. Taip pat dėl Įstatymo projekto poveikio Lietuvoje ekonominę veiklą vykdančioms fiziniams bei juridiniams asmenims gali būti sunkiau vykdyti verslo plėtrą į Rusiją arba Baltarusiją. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. gegužės 10 d. pripažino Rusiją terorizmą remiančia ir vykdančia valstybe, o 2024 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamente (ES) 2024/3192 pabrėžta, kad Rusija yra šalis, kurioje teisinės valstybės principas nebetaikomas, ir dėl rizikos, susijusios su verslo veiklos vystymu Rusijoje, ES veiklos vykdytojai turėtų svarstyti galimybę nutraukti verslo veiklą Rusijoje ir (arba) nepradėti naujos veiklos. Atitinkamai vertinant tai, kad tolesnė Rusijos karinė galia tiesiogiai priklausys nuo jos galimybių didinti ginkluotės ir amunicijos gamybą ir išteklius, įskaitant Rusijos žvalgybos tarnybų aktyvų siekį Rusijos

kariuomenę aprūpinti trūkstamais įrenginiais⁶, produkcija ar naujomis technologijomis, taip pat sistemingą Baltarusijos režimo pagalbą Rusijai, Lietuvos ekonominių ryšių su Rusija arba Baltarusija atnaujinimas ar plėtojimas gali kelti riziką ir grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, naujų teisės aktų priimti, galiojančių teisės aktų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nėra sąvokų ar jas įvardijančių terminų, kuriuos reikėtų įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, ES nepratęsus arba iš dalies nepratęsus ribojamųjų priemonių, Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės nustatyti asmenų, kuriems turės būti taikomos individualios ribojamosios priemonės, ir prekių, kurioms taikomi importo ar eksporto apribojimai, sąrašus. Galiojančių teisės aktų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės. Vadovaujantis Tarptautinių sankcijų įstatymo 6² straipsniu, dėl Lietuvos Respublikos įstatymais nustatytų ribojamųjų priemonių privalomumo, poveikio sandoriams ir prievolėms, laikinojo administratoriaus paskyrimo, ekonominių išteklių realizavimo, priemonių įgyvendinimo, įgyvendinimo koordinavimo, užtikrinimo ir atsakomybės nustatymo *mutatis mutandis* taikomos atitinkamos

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos. Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2023, p. 74. <<https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2024/03/GR-2024-02-15-LT-1-1.pdf>>. [Žiūrėta 2025-03-13].

Tarptautinių sankcijų įstatymo nuostatos. Atitinkamai Įstatymo projektu nustatomų nacionalinių ribojamųjų priemonių įgyvendinimas ir jų taikymo užtikrinimo kontrolė bus atliekama pasitelkiant tarptautinių sankcijų kontrolės mechanizmą, kuris taikomas jau šiuo metu galiojant ES nustatytoms ribojamosioms priemonėms.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai pagal Europos žodyną „Eurovoc“: tarptautinės sankcijos, ribojamosios priemonės.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Tiek ekonominės, tiek individualiosios ES sankcijos Rusijai galioja šešis mėnesius, taigi jos yra peržiūrimos ir pratęsimos kas pusę metų. Šioms sankcijoms pratęsti būtinas vieningas visų ES valstybių narių sutarimas. ES ekonominės sankcijos Rusijai šiuo metu galioja iki 2025 m. liepos 31 d., o ES individualiosios sankcijos Rusijai – iki 2025 m. rugsėjo 15 d. Derybos dėl ES ekonominių ir individualiųjų sankcijų Rusijai pratęsimo prasidės gegužės pabaigoje ir dėl kai kurių ES valstybių narių vykdomos politikos, nukreiptos į ES sankcijų kvestionavimą ir sprendimų blokavimą, gali trukti iki paskutinės ES sektorinių ir individualiųjų sankcijų Rusijai galiojimo dienos. Atsižvelgiant į tai, kad ES sektorinių sankcijų Rusijai paskutinė galiojimo diena yra 2025 m. liepos 31 d., o ES nepriėmus vieningo sprendimo dėl jų pratęsimo ES sankcijos Rusijai galėtų būti nebetaikomos arba iš dalies (ar visiškai) panaikintos, Lietuva turi būti pasirengusi užtikrinti nepertraukiamą ribojamųjų priemonių Rusijai taikymą Lietuvos teritorijoje ir tokiu būdu visapusiškai riboti Rusijos Federacijos galimybes gauti prieigą prie prekių ir technologijų, kurios Rusijai yra kritiškai būtinos siekiant didinti ginkluotės ir amunicijos gamybą bei išteklius. Šiam tikslui pasiekti būtina iki 2025 m. liepos 31 d. Įstatymo projektu įtvirtinti teisinį pagrindą nustatyti nacionalines ribojamąsias priemones.
